

سرمقاله

اعتمادسازی شرط موفقیت گواهی سپرده مدت‌دار ارزی
علی نظافتیان
پژوهشگر حقوق بانکی
طرح مطلب:

در جدید ترین تحولات ارزی، در هفته گذشته روابطعمومی بانک مرکزی اعلام کرد: "... دستورالعمل "صدور گواهی سپرده مدت‌دار ارزی ویژه سرمایه‌گذاری خاص" در شصت و نهمین جلسه هیئت عالی بانک مرکزی در تاریخ ۹ تیرماه ۱۴۰۵ مورد بررسی و موافقت قرار گرفت.

آیا طرح جدید بانک مرکزی برای صدور " گواهی سپرده مدت‌دار ارزی ویژه سرمایه‌گذاری خاص" در عمل موفق به جذب منابع ارزی غیر دولتی خواهد شد و آیا در صحنه اجرا این طرح می‌تواند تأمین مالی ارزی مناسب برای واحدهای نیازمند به سرمایه ارزی باشد و گر هی از مشکلات اساسی واحدهای آسیب‌دیده از جنگ گشاید؟

با هم موضوع را پی می‌گیریم: واحد رسمی پول کشور ما ریال است عملیات بانکی نظیر سپرده‌گذاری یا گرفتن وام یا تسهیلات از بانک‌ها نیز با ریال انجام می‌شود. اما پرسش اصلی در این زمینه آن است که آیا سپرده‌گذاری ارزی در بانک‌های داخلی امکان‌پذیر است، آیا در پایان مدت سپرده‌گذاری ارزی بانک ها اصل و سود سپرده‌های ارزی به ارز باز پرداخت می‌کنند...

ادامه در همین صفحه

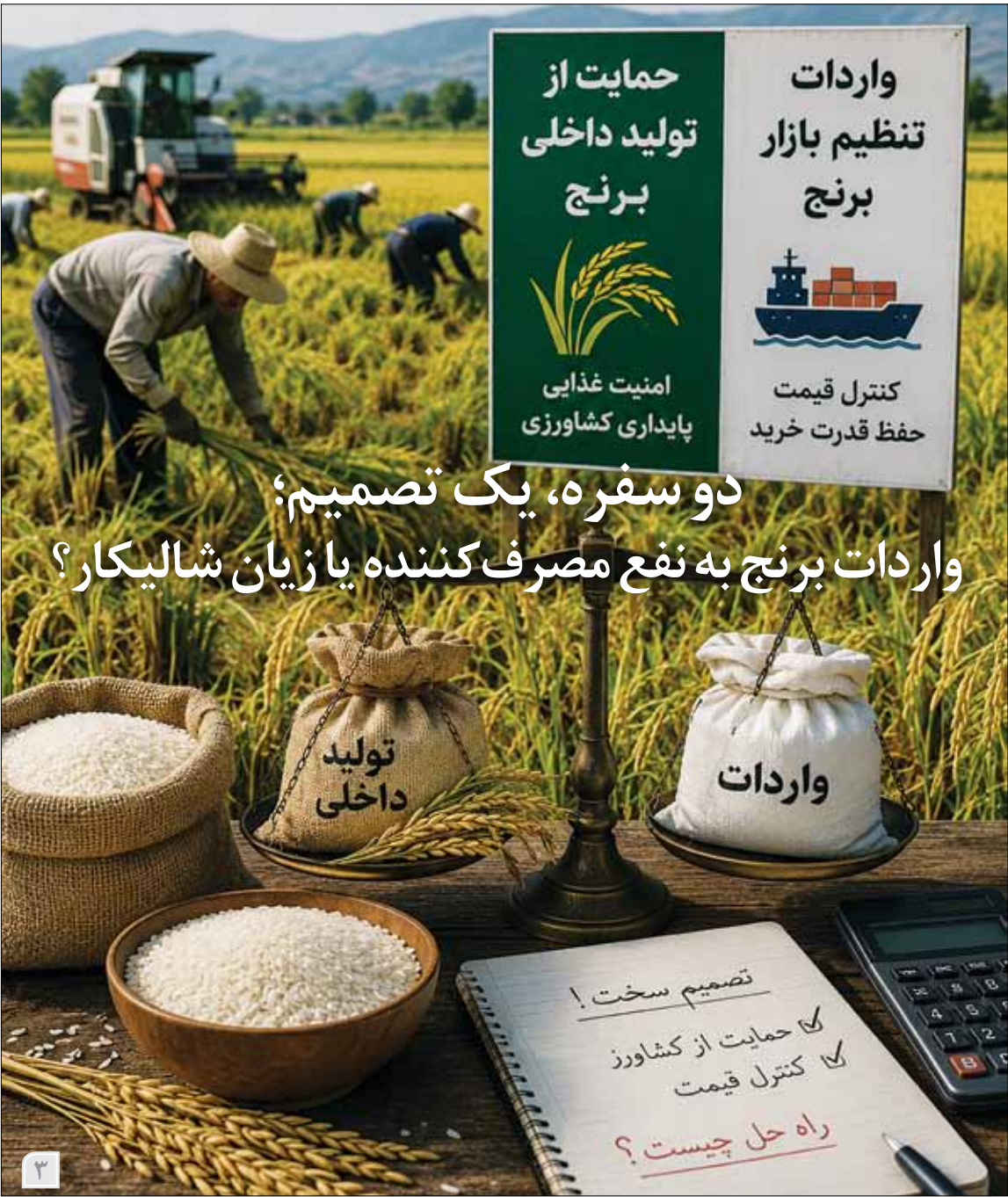
یا فقط ارز را از مردم دریافت و سپرده می‌کنند؛ اما در موقع پس‌دادن به‌جای ارز معادل ریالی آن هم با نرخ دولتی به سپرده‌گذار پرداخت خواهد شد.ریسک کامل اجرای طرح گواهی سپرده مدت دار ارزی و تأمین مالی پروژه‌ها به‌صورت ارز بر عهده کیست؟ سرمایه‌گذار، بانک عامل، یا بانک مرکزی؟

در هر صورت در این زمینه باید بدین نکته اساسی توجه داشت که به‌طور کلی سپرده‌گذاری ارزی یا ریالی در بانک‌ها نیازمند اعتماد متقابل بین سپرده‌گذاران و بانک‌هاست. سپرده‌گذار بایستی به بانک برای سپرده‌گذاری اعتماد داشته و از امنیت سرماه گذاری اطمینان داشته باشد در پایان مدت سرمایه‌گذاری اصل و سود سپرده را به همان ارز دریافت خواهد کرد. نه این در پایان مدت سپرده‌گذاری با پرداخت ریالی مواجه شود.ضمن آنکه به نظر بنده بانک ها بایستی مواظب کاهش ارزش وپایه پولی سپرده های بانکی مردم نیز باشند. به‌هرحال سپرده‌گذاری ارزی از سال‌ها پیش در شبکه بانکی کشور کم و بیش رواج داشته اما موقعیتی چشمگیر نداشته است.به هر حال روابطعمومی بانک مرکزی ویژگی گواهی سپرده ارزی را چنین برشمرده است: "... سپرده مدت‌دار ارزی ویژه سرمایه‌گذاری خاص سپرده‌ای است که مؤسسه اعتباری به‌منظور تجهیز منابع ارزی برای تأمین مالی ارزی طرح‌های مشخص سرمایه ثابت و یا طرح‌های مشخص سرمایه در گردش متقاضی با سررسید معین افتتاح می‌کند، درازای افتتاح این سپرده، گواهی سپرده مدت‌دار ارزی ویژه سرمایه‌گذاری خاص برای سرمایه‌گذار صادر خواهد شد. براساس این دستورالعمل عامل و ضامن باید الزاماً یک مؤسسه اعتباری باشد. عامل به پیشنهاد متقاضی و تأیید کمیسیون تسهیلات ارزی بانک مرکزی تعیین می‌شود و وظیفه افتتاح سپرده صدور گواهی و بازخرید گواهی را عهده دار است. ضامن نیز به پیشنهاد متقاضی و تأیید کمیسیون تسهیلات تعیین شده وپرداخت سود سپرده و بازپرداخت اصل مبلغ بازخرید گواهی در سررسید، از سوی متقاضی را تضمین می‌کنند."

بند "ج" از بخش سوم مجموعه مقررات ارزی بانک مرکزی (تحت عنوان خدمات ارزی و سایر مبادلات ارزی بین‌المللی) گفته است: "... کلیه حساب‌ها اعم از قرض‌الحسنه جاری، پس‌انداز و سپرده سرمایه‌گذاری تحت عنوان کلی حساب ارزی طبقه‌بندی می‌گردند و سود حساب‌های سپرده نیز به‌صورت ارزی و بر

فرصت امروز

برای کسب وکار آفرینی

دو سفره، یک تصمیم؛ واردات برنج به نفع مصرف کننده یا زیان شالیکار؟

اعتمادسازی شرط موفقیت گواهی سپرده مدت‌دار ارزی

استفاده از سپرده ارزی، شخصی بنام " متعهد " نیز هست که باز پرداخت اصل مبلغ بازخرید گواهی در سررسید، خرید را به پیشنهاد متقاضی تعهد می‌کند. متقاضی موظف است نسبت به تأمین واریز ارز با منشأ خارجی یا ارز داخلی با غیر حاصل از صادرات قابل نقل‌وانتقال بابت پرداخت سود سپرده یا بازپرداخت اصل مبلغ بازخرید گواهی در سررسید حداقل تا ده روز کاری قبل از تاریخ‌های مقرر به‌حساب عامل اقدام نماید. در صورت عدم ایفای تمام یا بخشی از تعهدات متقاضی، ضامن مکلف است در تاریخ‌های مقرر نسبت به تسویه تعهدات ایفا نشده به‌صورت ارزی اقدام نماید. ضمن آنکه ضامن پس از ایفای تعهد مراتب را حداکثر ظرف مدت ده روز کاری به مرکز مبادله گزارش می‌نماید. بدین ترتیب به نظر می‌رسد گواهی سپرده ارزی در واقع ابزاری برای تأمین و تجهیز منابع ارزی بانک‌هاست و هم نوع جدیدی از پرداخت تسهیلات بانکی در قالب عقود مبادله‌ای (که برخی این گونه عقود را اصطلاحاً عقود تسهیلاتی با بازدهی مشخص می‌نامند)، یعنی تسهیلاتی که تعیین نرخ سود به‌صورت قطعی شرعاً اشکالی ندارد. اما در این پروسه بانکی در چارچوب مصوبه بانک مرکزی ابهاماتی نیز هستو از جمله آنکه:

در - حال حاضر بعلت وضعیت تحریمی انتقال ارز به خارج به صورت حواله یا صدور اعتبار اسنادی چندان آسان نیست.افزون بر آن ممکن است پس ابلاغ اعتبار اسنادی یا حواله ارزی انتقال کالای خریداری شده با موانع جدی روبرو شود.در این حالت ریسک عملیاتی ناشی از خروج ارز از کشور وعدم دریافت کالای خریداری شده بر عهده کیست:بانک عامل یا وارد کننده کالا یا بانک مرکزی؟

اگر پروژه تأمین مالی شده موفق نشود آیا ریسک ارزی آن کلاً بر عهده بانک خواهد بود، در صورت پاسخ مثبت بانک این منابع ارزی را باید از چه منبعی تأمین وبه سرمایه گذار باز پرداخت نمود؟

-در صورتی‌که سرمایه‌گذار پس از پرداخت تسهیلات ارزی از سرمایه‌گذاری منصرف شود واصل و سود سرمایه خود را به ارز از بانک مطالبه کند تکلیف بانک چیست، زیرا بانک این منابع ارزی را به‌صورت تسهیلات مبادله‌ای پرداخت کرده است. پس در این موقعیت بانک فاقد منابع لازم برای باز پرداخت اصل و سود سرمایه‌گذار باشد

اسقاط ۶۷۰ هزار خودروی فرسوده طی ۳ سال

رئیس هیئت عامل ایدرو افزود: بر اساس آیین‌نامه قبلی، به ازای هر ۱۲ خودروی تولیدی در کشور، یک خودرو باید اسقاط می‌شد. با در نظر گرفتن تولید و واردات سالانه خودرو در کشور حدود یک میلیون و ۳۰۰ هزار دستگاه، در بهترین حالت، حداکثر ظرفیت مصرف گواهی اسقاط ۲۰۰ هزار دستگاه در سال بود. وی ادامه داد: به همین دلیل، حتی با حداکثر تلاش نیز امکان اسقاط ۵۰۰ هزار دستگاه خودرو در سال با سازوکار پیشین وجود نداشت و اگر در برخی سال‌ها ارقام بالاتری ثبت شده، ناشی از سرمایه گذاری مراکز اسقاط در خرید و اسقاط خودرو فرسوده بوده است.

تفاوت حقوق کارمندان نباید از ۲۰ درصد بیشتر باشد

یک کارشناس حوزه کار با انتقاد از تداوم تبعیض در نظام پرداخت دستگاه‌های اجرایی، معتقد است تفاوت دریاقتی کارکنان طی سال‌های گذشته بیش از آنکه ناشی از ماهیت مشاغل باشد، تحت تأثیر ارتباطات، امتیازات و مزایای خاص برخی دستگاه‌ها قرار گرفته است؛ به گفته او، اختلاف حقوق کارکنان هم‌سطح نباید بیش از...

نیروگاه روی پشت‌بام

فرصت امروز: سال‌ها بود که انرژی خورشیدی در ایران بیشتر یک ایده جذاب با نظر می‌رسید تا یک فرصت اقتصادی واقعی. پنل‌های خورشیدی روی پشت‌بام خانه‌ها بیشتر در تبلیغات یا پروژه‌های محدود دیده می‌شدند و کمتر خانواده‌ای به این فکر می‌کرد که بتواند از سقف خانه خود درآمد کسب کند. اما با افزایش خاموشی‌ها، رشد مصرف برق، بالا رفتن هزینه توسعه نیروگاه‌های جدید و توجه دوباره سیاست‌گذاران به انرژی‌های تجدیدپذیر، شرایط در حال تغییر است. امروز این پرسش بیش از گذشته مطرح می‌شود که آیا نصب نیروگاه خورشیدی خانگی فقط یک اقدام زیست‌محیطی است یا می‌تواند به یک سرمایه‌گذاری سودآور تبدیل شود؟ پاسخ به این سؤال، نیازمند نگاهی فراتر از تبلیغات است. ایران یکی از آفتابی‌ترین کشورهای جهان به شمار می‌رود. بسیاری از استان‌های کشور...

۲

قانون روی کاغذ ماند

صنایع همچنان قربانی نخست ناترازی انرژی

۲

مدیریت و کسبوکار

بازاریابی سنتی در عصر مدرن

بازاریابی ابزار بسیار مهمی برای اثرگذاری بر روی مخاطب هدف و بهبود شرایط یک کسب و کار محسوب می‌شود. بسیاری از کارآفرینان در همه مراحل فعالیت شان در بازار به دنبال استفاده از این استراتژی هستند. فرقی ندارد شما یک استارت آپ تازه کار داشته باشید یا برندنات سال‌های سال در بازار پکه تازی کنید، در هر صورت استفاده از تکنیک‌های کاربردی در زمینه تعامل با مخاطب امری ضروری خواهد بود. برخی از کارآفرینان خیال می‌کنند پس از مدت زمانی کوتاه دیگر یک استراتژی بازاریابی اثرگذاری‌اش را به طور کامل از دست خواهد داد. این درست همان زمانی است که شما باید نسبت به تغییر نگرش‌تان در بازار اقدام کنید. خب به صرف اینکه عمر یک استراتژی در بازار بی‌نهایت زیاد است، نباید دور آن را خط کشید. این امر می‌تواند دردرسهای زیادی برای کسب و کارها به همراه داشته و حتی اوضاع شما در بازار را نیز به طور قابل ملاحظه‌ای دشوار سازد...

۸

های شرعی این طرح موضوع را پیامکی از دبیرخانه شورای فقهی بانکی مرکزی پیگیری کرد؛ ولی پاسخی دریافت نشد. باتوجهبه ابلاغ رسمی دستورالعمل طرح به شبکه بانکی فرض است که فاقد اشکال شرعی است. اما تصور می‌کنم مهم‌ترین مانع اجرای طرح مورد بحث لزوم اعتمادسازی عمومی برای این‌گونه سرمایه‌گذاری ارزی در بانک‌های داخلی است. سپرده‌گذار ارزی به حق انتظار دارد در صورت لزوم اصل و سود سرمایه‌گذار را با همان ارز دریافت کند. نه آنکه به‌جای ارز معادل ریالی آن هم نه نرخ تسعیر بازار آزاد، بلکه با نرخ دولتی دریافت کند. پس شبکه بانکی کشور برای تأمین و تجهیز منابع ارزی خود ناچار به اعتمادسازی عمومی است. ضمن آنکه اختیارات با وظایف پیش‌بینی‌شده در ماده ۱۸ دستور العمل برای مرکز مبادله جزو وظایف ومسئولیت های قانونی بانک مرکزی به عنوان ناظر قانونی بانک هاست.به بیان دیگر مرکز مبادله قانوناً نمی‌تواند به جای بانک مرکزی بر بانک ها نظارت داشته باشد.

«داشتن حساب ارزی امکان نگهداری هر میزان ارز را فراهم می‌کند و بانک مرکزی نگهداری هر میزان ارز در حساب‌های ارزی را مجاز می‌داند. اما باین‌وجود در گزارشی در تابناک در تاریخ مهر ۱۳۹۷ گفته‌شده مردم تنها ۰۵۵ درصد از دلارهای خود را به بانک‌ها سپرده‌اند.

بنا به گفتهٔ محمدرضا پورابراهیمی رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی جمهوری اسلامی، در بحث سپرده‌های ارزی، بانک‌ها عملیات بانک مرکزی را برعهده دارند، و این سپرده‌ها با ضمانت بانک مرکزی پرداخت می‌شود. براساس طرح مجلس ایران، در رابطه با سپرده‌گذاری ارزی بانک‌ها تنها عملیات بانک مرکزی ایران را برعهده دارند و هیچ‌گونه ریسکی برعهده نظام بانکی نیست و لذا، با ضمانت بانک مرکزی میزان پرداخت تعهدات آنها انجام می‌شود. درواقع بانک‌ها صرفاً عامل افتتاح حساب هستند و سپرده‌گذاران ارز خود را به بانک مرکزی داده و اصل و سود آن را نیز، از بانک مرکزی می‌گیرند و صاحبان ارز می‌توانند با سپرده‌گذاری ارزی در بانک‌ها ضمن دریافت سود حتماً «ارز» خود را «ارزی» تحویل بگیرند.بررسی‌ها نشان می‌دهد از گذشته تاکنون میزان استقبال از سپرده‌های ارزی، مانند سپرده‌های ریالی نبوده و برخی معتقدند که بانک‌ها، درقبال دریافت مبالغ ارزی، مابازاری ریالی آن را در سررسید اعطا می‌کنند.

وزیر صنعت، معدن و تجارت به کمیسیون‌های تخصصی دولت ارسال شد و خوشبختانه مورد تأیید قرار گرفت. مقیمی تأکید کرد: با این مصوبه، روند اسقاط خودرو در کشور شتاب بیشتری خواهد گرفت و علاوه بر کمک به نوسازی ناوگان فرسوده، اقتصاد چرخشی در حوزه اسقاط خودرو نیز تقویت می‌شود.

وی گفت: توسعه اسقاط خودرو می‌تواند به تأمین مواد اولیه مورد نیاز صنایع مختلف از محل بازپافت کمک کند؛ به‌طوری‌که بخشی از نیاز کشور به ورق، پلیمِر، مس و سایر فلزات از طریق اسقاط و بازپافت خودروهای فرسوده تأمین و به چرخه تولید و صنایع کشور بازگردد.

با- توجه به وضعیت تحریمی کشور، ریسک تحریم، مشکلات ناشی از انتقال قانونی ارز بر عهده کیست: بانک عامل، بانک مرکزی، سرمایه‌گذار یا پروژه؟

به‌هرحال اگر برای ریسک‌های مورد اشاره قبل از اجرای طرح راهکار کارشناسی اندیشه نشود به طور معمول همه ریسک‌ها به‌سوی بانک و سرمایه‌گذار شیفَت خواهد شد. اما درهرصورت استفاده از این منابع ارزی منوط به پرداخت تسهیلات ارزی در قالب یکی از عقود مبادله است؛ بنابراین در این طرح بانک‌های عامل هم تجهیز منابع می‌کنند وهم پرداخت تسهیلات ارزی در قالب یکی از عقود تسهیلاتی با بازدهی مشخص.

شایان توجه است در ماده ۱۸ دستور العمل بانک مرکزی مقرر شده است: "... مرکز مبادله در چپارچوب این دستورالعمل نسبت به انجام امور اجرایی محوله مرتبط با صدور گواهی به شرح زیر اقدام می‌نماید: ۱- در یافت و ارسال مکاتبات با ارگان صدور گواهی تهیه گزارشهای مرتبط و ارسال گزارش کارشناسی در ارتباط با شرایط متقاضی و دیگر ارگان صدور گواهی به بانک مرکزی؛ ۲- پایش فرآیند صدور و ایفای تعهدات متعهد خرید؛ ۳- بررسی گزارشهای مرتبط تا زمان سررسید گواهی و ارائه گزارش ایشان به بانک مرکزی ۴- ارائه گزارش تخلف ارکان از مقررات ارزی یا نقض تعهدات در آماده سازی زیرساخت های فنی مرتبط با صدور گواهی..."

در این زمینه باید به این نکته اساسی توجه داشت که مرکز مبادله گرچه وابسته به بانک مرکزی است.اما این مرکز یک شرکت تجاری است.در حالی که امور مورد اشاره در ماده ۱۸ دستورالعمل در واقع جزو وظایف نظارتی بانک مرکزی است تصور می‌کنم امور نظارتی مورد اشاره از نظر مبانی حقوقی قابل تفویض به شرکت سه‌امی مرکز مبادله ارز وطلا نیست.

ملاحظات حقوقی پیرامون طرح صدور گواهی سپرده مدت‌دار ارزی ویژه سرمایه‌گذاری خاص

در مجموع به نظرمی‌رسد در شرایط فعلی طرح جدید ارزی بانک مرزی یکی از ضروری‌ترین ابزارهای بانکی برای تأمین ارز موردنیاز واحدهای صنعتی است. این طرح ممکن است واجد جنبه‌های شرعی نیز باشد. از جمله نوع عقود مبادله ای مورد استفاده در این فرآیند ارزی، میزان سود قطعی وهمچنین نرخ وجه التزام این گونه تسهیلات بانکی. به هر حال در مورد جنبه

مقیمی با اشاره به ظرفیت‌های موجود در این بخش گفت: هم‌اکنون ۱۸۰ مرکز اسقاط در کشور فعال است و اسقاط خودروهای فرسوده، نقشی مهم در کاهش آلودگی هوا، کاهش مصرف سوخت و کاهش تصادفات دارد. وی افزود: با توجه به اهمیت موضوع، عزمی راسخ در وزارت صمت با سایر دستگاه‌های مرتبط از جمله وزارتخانه‌های کشور و نفت، سازمان حفاظت محیط زیست و سایر نهادهای متولی شکل گرفت و در نشست‌های تخصصی، مسائل و موانع موجود بررسی شد. رئیس هیئت عامل ایدرو اضافه کرد: در نتیجه این هماهنگی‌ها، اصلاح آیین‌نامه اسقاط خودرو از سوی

خبرنامه

وزارت نیرو: مردم برای کمک به تامین پایدار برق استان‌های جنوبی، مصرف را مدیریت کنند

وزارت نیرو با اشاره به گرمای شدید هوا و آسیب‌دیدگی تاسیسات تامین برق در استان‌های جنوبی، از مردم خواست با مدیریت مصرف برق، به پایداری شبکه سراسری کمک کنند. این وزارتخانه از مشترکان درخواست کرده است در ساعات اوج مصرف، هر خانواده تنها یک ساعت کولر خود را خاموش کند تا امکان تامین بهتر برق برای استان‌های جنوبی فراهم شود. به گزارش ایسنا، وزارت نیرو با انتشار پیامی از مردم درخواست کرد که با مدیریت مصرف برق، به تامین برق پایدار استان‌های جنوبی کمک کنند.

براساس گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی دولت، متن پیام وزارت نیرو به این شرح است:

«وزارت نیرو از مردم عزیز کشور درخواست می‌کند برای کمک به تامین برق پایدار استان‌های جنوبی که این روزها با گرمای شدید و حمله به تاسیسات تامین برق روبه‌رو هستند، در ساعات اوج مصرف، هر خانواده تنها یک ساعت کولر خود را خاموش کند. اگر هر یک از ما این همراهی کوچک را انجام دهیم، می‌توانیم با کاهش بار شبکه، به تامین بهتر برق مردم جنوب کشور کمک کنیم و از فشار بر شبکه سراسری برق بکاهیم. فقط یک ساعت همراهی؛ گامی مؤثر برای تامین برق پایدار در گرمای طاقت‌فرسای جنوب.»

اطلاعیه راهداری درباره وضعیت تردد در محورهای جنوب

سازمان راهداری وحمل‌ونقل جاده‌ای اعلام کرد تمام محورهای مواصلاتی کشور باز است.

به گزارش ایسنا، سازمان راهداری وحمل‌ونقل جاده‌ای اعلام کرد: در پی حملات ددمنشانه دشمن به زیرساخت‌های حمل و نقل و آسیب به پل‌های ارتباطی در جنوب کشور در شب گذشته، با تلاش شبانه‌روزی راهداران کشورمان در کمتر از ۱۲ ساعت با استفاده از کنارگذر ایجاد شده، تردد در محورهای آسیب دیده برقرار شد.

بنابر این اطلاعیه در حال حاضر تمامی محورهای مواصلاتی کشور باز است و تردد در آنها برقرار است.

راه‌آهن مسیر جدید سفرها به بندرعباس را اعلام کرد

راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران اعلام کرد در پی حمله بامداد امروز به سه نقطه ریلی در محور بندرعباس، قطارهای مسافری تا ایستگاه فین تردد می‌کنند و جابه‌جایی مسافران در مسیر فین تا بندرعباس تا زمان بازسازی کامل خط، به‌صورت ترکیبی با قطار و اتوبوس انجام می‌شود.

به گزارش ایسنا، متن اطلاعیه روابط عمومی راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران بدین شرح است:

به دنبال حمله جنایتکارانه دشمن صهیونیستی- آمریکایی در بامداد امروز به سه نقطه ریلی در محور بندرعباس، قطارهای مسافری تا ایستگاه راه آهن فین سیر و مسافران سپس با اتوبوس به بندر عباس منتقل شدند.

تیم‌های فنی و عملیاتی راه‌آهن بلافاصله به محل اعزام شده و عملیات بازسازی در دست اقدام است و تلاش می‌شود در کمترین زمان ممکن این مسیر به وضعیت عادی بازگردد.

تا زمان بازسازی این مسیر ریلی، جابجایی مسافران حداقل‌اصل ایستگاه بندرعباس به فین و بالعکس از طریق مبادله قطار به اتوبوس و مجدد به قطار انجام خواهد شد.

مسافران محترم برای کسب اطلاعات بیشتر از آخرین وضعیت اعزام قطارها در این محور از سامانه صدای مسافر راه آهن با شماره تلفن ۰۲۱۵۱۴۹۰ اطلاعات مورد نیاز خود را دریافت نمایند.

در دیدار وزرای کار ایران و هند

ایران و هند بر توسعه همکاری‌های حوزه اشتغال توافق کردند

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی ایران در دیدار با وزیر کار و اشتغال هند در حاشیه نشست‌های کارگروه اشتغال بریکس، بر گسترش همکاری‌های دوجانبه در حوزه کار و اشتغال و بهره‌گیری از ظرفیت‌های مشترک دو کشور تأکید کرد. در این دیدار، دو طرف علاوه بر بررسی زمینه‌های همکاری، با اشاره به میراث تاریخی و فرهنگی مشترک، آن را بستری برای تقویت دیپلماسی اقتصادی و توسعه روابط میان تهران و دهلی نو دانستند. به گزارش ایسنا، در جریان برگزاری نشست‌های کارگروه اشتغال بریکس، هیئت ایرانی به ریاست «احمد مدیری» وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی با هیئت هندی، وزیر کار و اشتغال هند دیدار و گفت و گو کرد. در این دیدار، وزیر کار هند با قدرانی از حضور فعال و سازنده هیئت ایرانی در جلسات کارگروه اشتغال بریکس، بر ظرفیت‌های بالای همکاری میان دو کشور تأکید کرد.

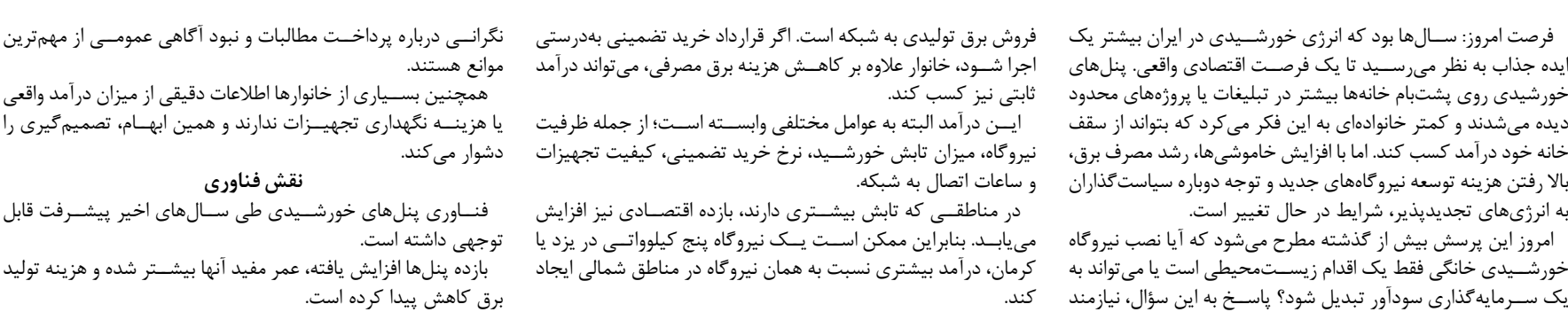
وی با اشاره به نزدیکی دیدگاه‌های ایران و هند در حوزه‌های کار و اشتغال، تأکید کرد: دو کشور دارای نقاط اشتراک فراوانی هستند که می‌تواند بسترساز همکاری‌های دوجانبه در سطح بین‌المللی باشد.

در بخش دیگری از این گفت و گو، فضای رسمی دیپلماتیک با اشارات تاریخی و فرهنگی تلطیف شد. با توجه به پیشنهاد طرف هندی برای استفاده از نمادهای تاریخی مشترک، احمد میدری وزیر کار ایران با هدف تقویت پیوندهای صلح‌آمیز، بر غنای ادبی و تاریخی تعاملات دو ملت تأکید کرد. بر اساس گزارش مرکز روابط عمومی و امور بین الملل وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، در حالی که طرف هندی به نادرشاه به عنوان یک چهره تاریخی مشترک اشاره داشت، وزیر کار ایران ضمن تأکید بر جنبه‌های سازنده تمدنی، قطب‌الدین و شخصیت‌های فرهنگی و تجاری را نمادهای گویاتری از عمق پیوندهای دو ملت دانست.

میدری با یادآوری حضور دیرینه ایرانیان در هند و نقش آن‌ها در ایجاد مسیرهای تجاری و شکوفایی اقتصادی، اظهار کرد: ایرانیان مستقر در هند، نه فقط بازرگان، بلکه حاملان فرهنگ و تمدن ایرانی بودند که در کنار شعرای سبک هندی، پیوندی ناگسستنی میان دو تمدن برقرار کردند. این تبادل‌نظر نشان داد که فراتر از چارچوب‌های فنی کارگروه‌های بریکس، میراث مشترک تاریخی ایران و هند، موتور محرکی برای پیشبرد دیپلماسی اشتغال و توسعه اقتصادی در عصر حاضر محسوب می‌شود. طرفین در پایان این نشست بر تداوم رازی‌ها برای بهره‌گیری از این ظرفیت‌های مشترک در راستای منافع ملی دو کشور تأکید کردند.

آیا نیروگاه خورشیدی خانگی صرفه اقتصادی دارد؟

نیروگاه روی پشت‌بام

نگرانی درباره پرداخت مطالبات و نبود آگاهی عمومی از مهم‌ترین موانع هستند.

همچنین بسیاری از خانوارها اطلاعات دقیقی از میزان درآمد واقعی یا هزینه نگهداری تجهیزات ندارند و همین ابهام، تصمیم‌گیری را دشوار می‌کند.

نقش فناوری

فناوری پنل‌های خورشیدی طی سال‌های اخیر پیشرفت قابل توجهی داشته است.

بازده پنل‌ها افزایش یافته، عمر مفید آنها بیشتر شده و هزینه تولید برق کاهش پیدا کرده است.

همزمان، سیستم‌های پایش هوشمند نیز امکان کنترل تولید برق و تشخیص سریع خرابی را فراهم کرده‌اند.

استفاده از تجهیزات استاندارد، اگرچه هزینه اولیه را کمی افزایش می‌دهد، اما در بلندمدت سودآوری بیشتری ایجاد می‌کند.

تجربه جهانی

در بسیاری از کشورها، پشت‌بام‌خانه‌ها به بخشی از شبکه تولید برق تبدیل شده‌اند.

دولت‌ها با ارائه وام، معافیت مالیاتی، خرید تضمینی و حمایت فنی، مردم را به سرمایه‌گذاری تشویق کرده‌اند.

نتیجه آن، کاهش فشار بر شبکه، افزایش امنیت انرژی و رشد سرمایه‌گذاری بخش خصوصی بوده است.

ایران نیز با توجه به ظرفیت تابش خورشید، می‌تواند سهم بسیار بیشتری از انرژی خورشیدی داشته باشد؛ مشروط بر اینکه سیاست‌های حمایتی پایدار باقی بمانند.

جمع‌بندی

نیروگاه خورشیدی خانگی دیگر فقط یک ایده زیست‌محیطی نیست؛ می‌تواند به یک سرمایه‌گذاری اقتصادی تبدیل شود.

اما سودآوری آن به سه شرط وابسته است؛ ثبات مقررات، دسترسی به منابع مالی و اجرای دقیق خرید تضمینی برق.

اگر این سه شرط فراهم شود، شاید در آینده نزدیک، پشت‌بام‌خانه‌ها نه فقط محل نصب کولر، بلکه یکی از منابع درآمد خانوارهای ایرانی باشند.

فروش برق تولیدی به شبکه است. اگر قرارداد خرید تضمینی به‌درستی اجرا شود، خانوار علاوه بر کاهش هزینه برق مصرفی، می‌تواند درآمد ثابتی نیز کسب کند.

ایین درآمد البته به عوامل مختلفی وابسته است؛ از جمله ظرفیت نیروگاه، میزان تابش خورشید، نرخ خرید تضمینی، کیفیت تجهیزات و ساعات اتصال به شبکه.

در مناطقی که تابش بیشتری دارند، بازده اقتصادی نیز افزایش می‌یابد، بنابراین ممکن است یک نیروگاه پنج کیلوواتی در یزد یا کرمان، درآمد بیشتری نسبت به همان نیروگاه در مناطق شمالی ایجاد کند.

بازگشت سرمایه: رویا یا واقعیت؟

یکی از مهم‌ترین شاخص‌های اقتصادی، دوره بازگشت سرمایه است. اگر هزینه اولیه بالا باشد اما درآمد سالانه نیز مناسب باشد، سرمایه‌گذار حاضر است چند سال برای بازگشت سرمایه صبر کند. اما اگر مقررات خرید برق تغییر کند یا پرداخت‌ها با تأخیر انجام شود، محاسبات اقتصادی نیز تغییر خواهد کرد.

به همین دلیل، ثبات مقررات از خود میزان تعرفه مهم‌تر است. سرمایه‌گذار باید مطمئن باشد قراردادی که امروز امضا می‌کند، چند سال بعد نیز معتبر خواهد بود.

مزیت فراتر از درآمد

نیروگاه خورشیدی فقط منبع درآمد نیست.

هر کیلووات برق خورشیدی، فشار بر شبکه برق را کاهش می‌دهد، مصرف سوخت‌های فسیلی را پایین می‌آورد و هزینه ساخت نیروگاه‌های بزرگ را کمتر می‌کند.

در شرایطی که شبکه برق کشور در تابستان با ناترازی روبه‌روست، تولید پراکنده می‌تواند بخشی از بار مصرف را جبران کند.

به بیان دیگر، هر خانه‌ای که برق تولید می‌کند، علاوه بر منفعت شخصی، به پایداری شبکه نیز کمک می‌کند.

موانع توسعه

با وجود ظرفیت بالا، توسعه نیروگاه‌های خانگی همچنان با چالش‌هایی روبه‌روست.

هزینه اولیه بالا، دشواری دریافت مجوز، محدودیت منابع بانکی،

فرصت امروز: سال‌ها بود که انرژی خورشیدی در ایران بیشتر یک ایده جذاب به نظر می‌رسید تا یک فرصت اقتصادی واقعی. پنل‌های خورشیدی روی پشت‌بام خانه‌ها بیشتر در تبلیغات یا پروژه‌های محدود دیده می‌شدند و کمتر خانواده‌ای به این فکر می‌کرد که بتواند از سقف خانه خود درآمد کسب کند. اما با افزایش خاموشی‌ها، رشد مصرف برق، بالا رفتن هزینه توسعه نیروگاه‌های جدید و توجه دوباره سیاست‌گذاران به انرژی‌های تجدیدپذیر، شرایط در حال تغییر است.

امروز این پرسش بیش از گذشته مطرح می‌شود که آیا نصب نیروگاه خورشیدی خانگی فقط یک اقدام زیست‌محیطی است یا می‌تواند به یک سرمایه‌گذاری سودآور تبدیل شود؟ پاسخ به این سؤال، نیازمند نگاهی فراتر از تبلیغات است.

ایران یکی از آفتابنی‌ترین کشورهای جهان به شمار می‌رود. بسیاری از استان‌های کشور بیش از ۳۰۰ روز آفتابی در سال دارند و این مزیت طبیعی، ظرفیت بزرگی برای تولید برق خورشیدی ایجاد کرده است. همزمان، دولت نیز با توسعه طرح‌های خرید تضمینی برق و حمایت از نیروگاه‌های کوچک، تلاش کرده است مشارکت بخش خصوصی و خانوارها را افزایش دهد.

اما صرف وجود آفتاب، به معنای سودآوری قطعی نیست. هر سرمایه‌گذاری باید بر اساس هزینه، درآمد، ریسک و زمان بازگشت سرمایه ارزیابی شود.

هزینه واقعی نصب

نخستین مانع برای بسیاری از خانوارها، هزینه اولیه خرید تجهیزات است. پنل، اینورتر، سازه نصب، کابل کشی، تجهیزات حفاظتی و نصب تخصصی، سرمایه قابل توجهی نیاز دارند.

اگرچه قیمت تجهیزات نسبت به گذشته رقابتی‌تر شده، اما همچنان برای بسیاری از خانواده‌ها پرداخت نقدی این هزینه آسان نیست. به همین دلیل، نقش تسهیلات بانکی و وام‌های کم‌بهره اهمیت زیادی پیدا می‌کند. در کشورهای موفق، توسعه نیروگاه‌های خانگی عمدتاً با اتکا به وام‌های بلندمدت انجام شده است، به‌گونه‌ای که اقساط وام از محل درآمد فروش برق پرداخت می‌شود.

درآمد از فروش برق

یکی از جذاب‌ترین ویژگی‌های نیروگاه خورشیدی خانگی، امکان

به گفته وی، بخش دوم این ماده نیز هیچ‌گاه اجرایی نشده و قراردادهای منعقدشده میان صنایع و شرکت‌های عرضه‌کننده انرژی به صورت یک‌طرفه تنظیم شده‌اند و هیچ ضمانت اجرایی برای جبران خسارت ناشی از قطع انرژی در آنها وجود ندارد. وی همچنین تأکید می‌کند که بخش سوم ماده ۲۵ نیز عملاً متروک مانده است؛ زیرا هرچند قانون دولت را موظف به تعیین سازوکار جبران خسارت کرده، اما تاکنون نه دستورالعمل مشخصی تدوین شده و نه منابع مالی لازم برای اجرای این تکلیف در بودجه‌های سننواتی پیش‌بینی شده است.

وزارت صمت چه می‌گوید؟

در کنار بخش خصوصی، مسئولان وزارت صنت، معدن و تجارت نیز بارها نسبت به اجرا نشدن این ماده قانونی هشدار داده‌اند. سعید شجاعی، معاون برنامه‌ریزی، هوشمندسازی و نوآوری وزیر صمت، با اشاره به ماده ۲۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار به مهر می‌گوید: «این ماده تصریح می‌کند که اولویت محدودیت نباید صنایع باشد و در صورت اعمال محدودیت، دولت مکلف به جبران خسارت است.»

وی با بیان اینکه بیش از ۱۰ سال از تصویب این قانون می‌گذرد، افزود: «هنوز ردیف مشخصی در بودجه برای اجرای آن پیش‌بینی نشده است.»

به گفته معاون وزیر صمت، بخشی از جبران خسارت در قراردادهای دوجانبه میان تولیدکنندگان و شرکت‌های انرژی پیش‌بینی شده، اما مشکل اصلی مربوط به محدودیت‌هایی است که فراتر از مفاد قراردادها به صنایع تحمیل می‌شود.

وی تصریح کرد: «هیچ قراردادی پیش‌بینی نکرده که واحد تولیدی به‌جای ۶۵ روز، هشت یا نه ماه در سال با محدودیت مواجه شود. قانون این موارد را نیز مشمول جبران دانسته، اما در عمل به دلیل نبود ردیف بودجه، اجرایی نشده و ما در یک سیکل معیوب گرفتار شده‌ایم.» از سوی دیگر، عزت‌الله زارعی، سخنگوی وزارت صمت، نیز ناترازی انرژی را مهم‌ترین چالش فعلی بخش تولید می‌داند و به مهر می‌گوید: «مهم‌ترین مسئله‌ای که امروز بخش تولید کشور با آن مواجه است، ناترازی انرژی است؛ موضوعی که آسیب جدی به واحدهای تولیدی وارد کرده است. در بسیاری از شهرک‌های صنعتی تقریباً هر هفته با محدودیت و قطعی برق مواجه هستیم و این مسئله باعث شده صنعتگران نتوانند با ظرفیت کامل تولید کنند.»

وی با اشاره به وعده‌های مطرح‌شده برای کاهش محدودیت‌ها در سال ۱۴۰۵ افزود: «انتظار می‌رود در سال ۱۴۰۵ محدودیت‌های برق صنایع کاهش یابد، اما این هدف محقق نشد و امروز بخش‌های مختلف صنعت همچنان با قطعی برق روبه‌رو هستند.»

زارعی با اشاره به تأکید رئیس‌جمهور مبنی بر اینکه قطع برق صنایع باید خط قرمز باشد، اظهار کرد: «میدوایم این دستور به طور کامل اجرایی شود و شاهد آن باشیم که نخستین راهکار مدیریت مصرف،

قانون روی کاغذ ماند

صنایع همچنان قربانی نخست ناترازی انرژی

قطع برق واحدهای صنعتی نباشد.»

وی همچنین اعلام کرد که هم‌اکنون برخی شهرک‌های صنعتی دو روز در هفته با قطعی برق مواجه هستند و این مسئله خسارت سنگینی به بخش تولید وارد کرده است. به گفته سخنگوی وزارت صمت، برآوردها نشان می‌دهد عدم‌النفع ناشی از این محدودیت‌ها از حدود ۳۰۰ هزار میلیارد تومان در سال ۱۴۰۳ به حدود ۴۰۰ هزار میلیارد تومان در سال ۱۴۰۴ رسیده است.

قطعی برق؛ خسارتی که همچنان جبران نمی‌شود

در همین راستا، سید محمد اتابک، وزیر صنت، معدن و تجارت، نیز با اشاره به آثار ناترازی انرژی بر تولید، از مشکلات گسترده صنایع کوچک و متوسط خبر داد و گفت: «صنایع کوچک و متوسط اکنون با محدودیت‌های جدی در تامین برق مواجه هستند و در برخی موارد تا دو روز در هفته با قطعی برق روبه‌رو می‌شوند؛ موضوعی که بر بهره‌وری، استمرار تولید و حفظ اشتغال تأثیرگذار است.»

وزیر صمت با اشاره مستقیم به ماده ۲۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار تأکید کرد: «صنایع در سال‌های اخیر برای احداث نیروگاه‌های اختصاصی اقدام کرده‌اند و بخشی از نیروگاه‌های حرارتی و خورشیدی نیز به بهره‌برداری رسیده است، اما اجرا نشدن کامل ماده ۲۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار و پرداخت نشدن خسارت ناشی از قطع برق، روند سرمایه‌گذاری در این بخش را با مشکل مواجه کرده است.

اتابک همچنین خواستار توزیع عادلانه محدودیت‌های انرژی شد و گفت: «انتظار وزارت صمت این است که محدودیت‌های برق به‌صورت عادلانه میان همه بخش‌های مصرف‌کننده توزیع شود و تمام بار ناترازی بر دوش بخش صنعت قرار نگیرد.»

وی از تشکیل کمیته مشترک میان وزارت صمت و وزارت نیرو به دستور رئیس‌جمهور برای هماهنگی در اعمال محدودیت‌های برق خبر داد و ابراز امیدواری کرد با نهایی شدن این هماهنگی‌ها، قطعی برق شهرک‌های صنعتی به بیش از یک روز در هفته نرسد و برنامه زمان‌بندی مشخصی برای صنایع بزرگ تدوین شود.

بر این اساس، آنچه از مجموعه اظهارات فعالان اقتصادی و مسئولان وزارت صمت برمی‌آید، این است که اختلافی بر سر اصل موضوع وجود ندارد؛ همه بر لزوم حمایت از تولید و جبران خسارت‌های ناشی از محدودیت‌های انرژی اتفاق نظر دارند. گره اصلی، همچنان در اجراست؛ جایی که قانون به دلیل نبود اعتبار و سازوکار اجرایی، سال‌هاست در حد یک تکلیف روی کاغذ باقی مانده است.

در چنین شرایطی، اگر قرار باشد صنایع همچنان نخستین گزینه برای مدیریت ناترازی انرژی باشند، اجرای ماده ۲۵ دیگر یک انتخاب یا مطالبه صنفی نیست، بلکه آزمونی برای میزان پایبندی دولت به اجرای قوانین حمایتی از تولید است؛ آزمونی که نتیجه آن می‌تواند بر آینده سرمایه‌گذاری، تداوم فعالیت واحدهای صنعتی و رقابت‌پذیری اقتصاد کشور اثر مستقیم بگذارد.

اخبار

سقوط قیمت طلا به زیر ۴۰۰۰ دلار

قیمت طلا در معاملات روز جمعه بازار جهانی، تحت تاثیر تداوم صعود قیمت نفت که نگرانی نسبت به رشد تورم و افزایش نرخ بهره آمریکا را برانگیخت، در مسیر ثبت بزرگترین کاهش هفتگی خود در ۶ هفته گذشته قرار گرفت.

به گزارش ایسنا، قیمت هر اونس طلا برای تحویل فوری پس از ثبت پایین‌ترین سطح از اول ژوئیه در معاملات ابتدایی روز جاری، در ادامه با ۰.۳ درصد افزایش، به ۳۹۸۰ دلار و ۶۴ سنت رسید. قیمت هر اونس طلا در بازار معاملات آتی آمریکا برای تحویل در ماه اوت، با ۰.۲ درصد کاهش، به ۳۹۸۴ دلار و ۱۰ سنت رسید. با این حال، این فلز گرانبها از ابتدای هفته جاری تاکنون ۳.۴ درصد افت قیمت داشته که بزرگترین کاهش آن از اول ژوئن است. تیم واتر، تحلیلگر ارشد بازار در شرکت «کی‌سی‌ام‌ترید»، گفت: حتی با وجود ارقام ضعیف تر شاخص قیمت مصرف‌کننده و شاخص قیمت تولیدکننده، افزایش قیمت نفت در هفته جاری باعث شد که معامله‌گران نتوانند کاهش نرخ تورم را برجسته کنند. خطرهای ژئوپلیتیک در خاورمیانه همچنان پاربرجاست و نگرانی‌ها در مورد تورم و بازده اوراق، عوامل اصلی هستند که مانع رشد قیمت طلا می‌شوند. قیمت نفت از ابتدای هفته جاری تاکنون حدود ۱۲ درصد افزایش داشته است. افزایش قیمت نفت نگرانی‌های تورمی را تشدید کرده و انتظارات برای نرخ بهره بالاتر را افزایش داده است. نرخ بهره بالا بر جذابیت طلا به عنوان یک دارایی بدون بازده تاثیر می‌گذارد. «لوری لسوگان»، رئیس فدرال رزرو دالاس، نخستین فرد در میان همکاران جدید کوین وارش، رئیس فدرال رزرو بود که آشکارا خواستار افزایش نرخ بهره شد. همچنین، «فیلیپ جفرسون»، از سیاستگذاران فدرال رزرو، اعلام کرد: در صورت عدم بهبود تورم در کوتاه مدت، با افزایش نرخ بهره موافق خواهد بود. بر اساس گزارش رویترز، طبق ابزار دیده‌بان فدرال شرکت CME، معامله‌گران احتمال افزایش نرخ بهره آمریکا در دسامبر را حدود ۷۳ درصد پیش‌بینی می‌کنند.

در بازار سایر فلزات ارزشمند، بهای هر اونس نقره با ۰.۶ درصد کاهش، به ۵۵ دلار و ۲۰ سنت رسید. هر اونس پلاتین با ۱.۱ درصد کاهش، به ۱۵۹۹ دلار و ۱۷ سنت و هر اونس پالادیوم با ۰.۴ درصد کاهش، به ۱۲۴۴ دلار و ۱۶ سنت رسید.

آخرین وضعیت بازار رمزارزها در جهان

جست‌وجوهای گوگل برای ریبیل از تب‌وتاب افتاد

داده‌های «گوگل ترندز» نشان داد، افت قیمت رمزارز ریبیل، جست‌وجوی آن در گوگل را نسبت به اوج خود به میزان چشمگیری کاهش داده است. به گزارش ایسنا، همزمان با کاهش بیش از ۶۰ درصدی قیمت رمزارز ریبیل در یک سال گذشته، توجه کاربران به این رمزارز نیز به میزان زیادی افت کرده و بر اساس آخرین داده‌های «گوگل ترندز» (Google Trends)، میزان جست‌وجوی عبارت «XRP» در گوگل نسبت به اوج خود در جولای ۲۰۲۵، ۹۱ درصد کاهش یافته است.

در حال حاضر، ریبیل، ششمین رمزارز بزرگ جهان از نظر ارزش بازار، با قیمت ۱.۰۹ دلار معامله می‌شود که نسبت به یک سال گذشته بیش از ۶۰ درصد از ارزش خود را از دست داده است. این رمزارز طی چند هفته اخیر در همین محدوده قیمتی نوسان داشته و آخرین بار در یکم اکتبر ۲۰۲۴ در سطح معامله شده بود. ریبیل در سال‌های اخیر به یکی از مهم‌ترین پرونده‌های حقوقی صنعت رمزارزها در آمریکا تبدیل شده است. کمیسیون بورس و اوراق بهادار آمریکا (SEC) در دسامبر ۲۰۲۰ از شرکت ریبیل (Ripple) شکایت کرد و مدعی شد این شرکت با فروش توکن‌های ریبیل، اوراق بهادار ثبت نشده عرضه کرده است. ریبیل نیز در دفاع از خود اعلام کرد که رمزارز است و اوراق بهادار نیست. قاضی آنالیسا تئورس در جولای ۲۰۲۳، حکم داد که فروش برنامه‌ریزی‌شده ریبیل در صرافی‌های رمزارزی مشمول قوانین اوراق بهادار نمی‌شود، اما فروش این توکن‌ها به سرمایه‌گذاران نهادی، ناقض قوانین اوراق بهادار بوده است. پرونده با وجود اعتراض هر دو طرف به این رای، چند سال ادامه یافت تا اینکه پس از بازگشت دونالد ترامپ به کاخ سفید، ریبیل و کمیسیون بورس و اوراق بهادار آمریکا در اگوست ۲۰۲۵ به توافق رسیدند.

استریت گزارش کرد، قیمت ریبیل در ۱۸ جولای ۲۰۲۵ به رکورد تاریخی ۳۶۵ دلار رسید، اما پس از سقوط ناگهانی بازار رمزارزها در ۱۰ اکتبر ۲۰۲۵، این رمزارز وارد روندی نزولی شد و تاکنون نتوانسته است به سطوح قیمتی پیشین بازگردد.

بر اساس آخرین داده‌های «گوگل ترندز»، جست‌وجوی جهانی عبارت «XRP» در هفته ۱۳ تا ۲۰ جولای ۲۰۲۵ و همزمان با ثبت رکورد تاریخی قیمت، به بالاترین سطح خود رسید. با این حال، این شاخص در هفته ۱۲ تا ۱۹ جولای ۲۰۲۶ به ۹ کاهش یافته است؛ رقمی که نشان می‌دهد میزان جست‌وجوی این رمزارز نسبت به اوج خود، ۹۱ درصد افت کرده و از کاهش چشمگیر توجه معامله‌گران و سرمایه‌گذاران به ریبیل حکایت دارد.

مدیرکل روابط عمومی وزارت نیرو:

خبر افزایش صادرات برق به پاکستان جعلی و مغرضانه است

مدیرکل روابط عمومی و اطلاع‌رسانی وزارت نیرو، با اشاره به انتشار برخی اخبار در مورد افزایش صادرات برق به پاکستان گفت در شرایط کنونی نه تنها افزایشی در صادرات برق نداشته‌ایم بلکه میزان واردات برق دو برابر صادرات است. به گزارش ایسنا، غلامحسین میمقی، مدیرکل روابط عمومی و اطلاع‌رسانی وزارت نیرو، با اشاره به انتشار برخی اخبار در مورد افزایش صادرات برق به پاکستان گفت: در شرایط کنونی نه تنها افزایشی در صادرات برق نداشته‌ایم بلکه میزان واردات برق دو برابر صادرات است. وی افزود: خبر منتشره جعلی است و در ساختار وزارت نیرو معاونی با عنوان معاون بین‌الملل وجود ندارد و عکس این خبر هم مربوط به شخص دیگری است. بر اساس اعلام پایگاه اطلاع‌رسانی وزارت نیرو، میمقی تصریح کرد: احتمالا انتشار این خبر در فضای مجازی با هدف هایی مغرضانه ای منتشر شده و طبیعتا موجب نگرانی مردم خواهد شد.

مدیرکل روابط عمومی و اطلاع‌رسانی وزارت نیرو در پایان ضمن تشکر از همراهی رسانه های رسمی کشور در شرایط کنونی از فعالان فضای مجازی خواست در انعکاس اخبار حوزه انرژی، بر اساس اطلاع‌رسانی‌های رسمی این وزارتخانه اقدام کنند.

دو سفره، یک تصمیم؛ واردات برنج به نفع مصرف‌کننده یا زیان شالیکار؟

اگر عرضه داخلی کمتر از تقاضا باشد، واردات می‌تواند مانع جهش قیمت شود و فشار بر مصرف‌کنندگان را کاهش دهد. اما اگر این واردات همزمان با برداشت محصول داخلی انجام شود، کشاورز با کاهش تقاضا و افت قیمت مواجه می‌شود.

به همین دلیل، زمان‌بندی واردات اهمیت بسیار زیادی دارد.

هزینه تولید بالا رفته است

کشاورزان می‌گویند هزینه کود، سم، ماشین‌آلات، دستمزد کارگران و آب افزایش یافته است. در چنین شرایطی، فروش محصول با قیمت پایین، سودآوری را کاهش می‌دهد و انگیزه تولید را از بین می‌برد. اگر این روند ادامه پیدا کند، ممکن است در سال‌های آینده سطح زیر کشت کاهش یابد و وابستگی کشور به واردات بیشتر شود.

مصرف‌کننده هم حق دارد

در سوی دیگر، خانوارها نیز با کاهش قدرت خرید روبه‌رو هستند. برای بسیاری از خانواده‌ها، افزایش قیمت برنج مستقیماً بر هزینه سبد غذایی اثر می‌گذارد. بنابراین سیاست‌گذار باید همزمان از تولیدکننده و مصرف‌کننده حمایت کند؛ کاری که ساده نیست. تجربه نشان داده ممنوعیت کامل واردات نیز همیشه موفق نیست. در برخی سال‌ها، محدودیت واردات موجب افزایش شدید قیمت و رشد قاچاق شده است.

در مقابل، واردات بدون برنامه نیز تولید داخلی را تحت فشار قرار

فرصت امروز: بازار برنج ایران هر سال در فصل برداشت با یک پرسش تکراری روبه‌رو می‌شود: آیا واردات باید ادامه پیدا کند یا برای حمایت از کشاورزان متوقف شود؟ در نگاه نخست، پاسخ ساده به نظر می‌رسد. مصرف‌کننده خواهان قیمت پایین‌تر است و کشاورز به دنبال فروش محصول با قیمت مناسب. اما اقتصاد، میان این دو خواسته تعادل برقرار می‌کند و همین تعادل، تصمیم‌گیری را دشوار می‌سازد. امسال نیز همزمان با آغاز برداشت برنج در استان‌های شمالی، بحث واردات دوباره به یکی از موضوعات اصلی بخش کشاورزی تبدیل شده است. کشاورزان از افزایش هزینه تولید و کاهش قیمت خرید گلایه دارند و در مقابل، مصرف‌کنندگان همچنان با قیمت‌های بالای برنج در بازار روبه‌رو هستند.

چرا اختلاف قیمت وجود دارد؟

یکی از پرسش‌های همیشگی این است که اگر کشاورز از قیمت پایین ناراضی است، چرا مصرف‌کننده برنج را گران می‌خرد؟ پاسخ را باید در زنجیره توزیع جست‌وجو کرد. از مزرعه تا سفره، محصول از چندین حلقه عبور می‌کند؛ خشک‌کنی، بسته‌بندی، حمل‌ونقل، عمده‌فروشی، خرده‌فروشی و هزینه‌های جانبی. هر حلقه بخشی از قیمت را افزایش می‌دهد و در نهایت فاصله قابل توجهی میان قیمت خرید از کشاورز و قیمت فروش به مصرف‌کننده ایجاد می‌شود.

واردات؛ دشمن یا تنظیم‌کننده بازار؟

واردات برنج معمولاً با هدف کنترل قیمت انجام می‌شود.

تفاوت حقوق کارمندان نباید از ۲۰ درصد بیشتر باشد

مثلا تفاوت حقوق بین دو نفر کارمند در دو دستگاه مختلف نهایتاً می تواند ۲۰ درصد باشد، آن هم بر اساس تحصیلات و میزان شایستگی و سابقه کار.باقری وجود قوانین درون دستگاهی و سازمانی را در تفاوت تفاوت ها موثر دانست و افزود: در برخی وزارتخانه‌ها قراردادهای مخصوص داریم که هیچ دولتی نتوانسته در آن دست ببرد و یکسری از کارکنان قراردادهایشان بر اساس قانون همان وزارتخانه یا دستگاه اجرایی است. مدیران رده بالا در این وزارتخانه ها اگر حق و حقوقشان کمی بالا و پایین شود، بلافاصله اثرش را روی عملکرد وزارتخانه می گذارد. کوچک و بزرگ بودن دستگاه هم از نظر بدنه در بحث گرفتن بودجه بی تاثیر نبوده است. وی اضافه کرد: تبعیض‌های مزدی به اینجا ختم نمی‌شود و در برخی سازمان‌ها شاهد شکاف مزدی هستیم که طی سال‌های اخیر عمیق‌تر هم شده است. مثلا یکسری مدیران رده بالا در برخی شرکت‌ها حقوق‌های چند صد میلیون دریافت می‌کنند اما کارمندان رده پایین‌تر در همان شرکت شاید به پنجاه میلیون تومان هم نرسند. تفاوت ها زمانی خود را نشان می دهد که هر دو دارای یک مدرک تحصیلی، سابقه مشابه و کار مشابه هستند ولی سقف دریافتی ها از زمین تا آسمان فرق دارد.

این کارشناس، تبعیض حقوق را در عقب ماندگی حقوق و دستمزد کارمندان اثرگذار خواند و گفت: در شرایطی که تبعیض بین دریافتی کارکنان اتفاق می افتاد و از آن طرف ترمیم حقوق صورت نمی گیرد، طبیعی است که کارکنان در سطح بسیار پایینی به لحاظ پرداخت قرار می گیرند و نارضایتی و نبود انگیزه خود را بر عملکردها نشان می دهد و بهره وری دستگاه به شدت افت می کند.

باقری در پاسخ به این پرسش که آیا اجرای کامل نظام پرداخت هماهنگ برای همه دستگاه‌های اجرایی امکانپذیر است یا ماهیت برخی مشاغل اقتضا می‌کند که تفاوت‌هایی وجود داشته باشد؟ توضیح داد: در بحث پرداخت حقوق و دریافتی باید تفاوت های وجود داشته باشد.

یک کارشناس حوزه کار با انتقاد از تداوم تبعیض در نظام پرداخت دستگاه‌های اجرایی، معتقد است تفاوت دریافتی کارکنان طی سال‌های گذشته بیش از آنکه ناشی از ماهیت مشاغل باشد، تحت تاثیر ارتباطات، امتیازات و مزایای خاص برخی دستگاه‌ها قرار گرفته است؛ به گفته او، اختلاف حقوق کارکنان هم‌سطح نباید بیش از ۲۰ درصد باشد و اجرای واقعی نظام پرداخت هماهنگ می‌تواند این شکاف را کاهش دهد. محسن باقری در گفت وگو با ایسنا، از تفاوت حقوق کارکنان دستگاه‌های مختلف به عنوان یکی از چالش‌های نظام اداری یاد کرد و گفت: ارتباطات دولت‌ها با دستگاه‌ها طی سال‌های گذشته، بین دریافتی‌ها تبعیض ایجاد کرده است، یعنی اگر وزرایی در هیات دولت ارتباطات خوبی برقرار کردند، توانستند بودجه وزارتخانه خود را تقویت کنند. در همین راستا برخی نمایندگان مجلس نیز که ارتباطات خوبی با یکسری دستگاه ها داشتند، بودجه را به سمت کارکنان آن وزارتخانه می‌برند، لذا معتقدم که ارتباطات در این زمینه تاثیرگذار بوده است. وی با یادآوری اینکه دولت‌ها در برخی از وزارتخانه ها رقم حقوق شاید خیلی بالا نباشد ولی مزایای جانبی آنها به مراتب بیشتر است، ادامه داد: هر دولتی که سرکار آمده در دستگاه‌های اجرایی مدل های مختلف قرارداد کاری ظهور کرده است. مثل قرارداد حجمی و قرارداد ارکان ثالث و هرکدام هم تبعیض درون سازمانی و هم تبعیض بین دستگاهی را شامل شده است، به همین دلایل خواسته مجلس در دهه هشتاد که قرار بود نظام پرداخت هماهنگ اجرایی و سطح دریافتی ها غیرمعمول و تبعیض آمیز نباشد، محقق نشد و به دلیل دور زدن همان قانون به واسطه برخی ارتباطات و گرفتن امتیازات در مزایا، امروز شاهد تبعیض در پرداختی ها و عدم ترمیم حقوق ها هستیم. نمی‌گوییم همه یکسان حقوق بگیرند مواردی هستند که در اندازه‌گیری شغل به لحاظ ارزش مکانی و زمانی و حتی ریالی اثرگذار است، بحث این است که تفاوت از بالا تا پایین نباید خیلی زیاد باشد.

خبرنامه

دبیرکل انجمن صنایع لوازم خانگی عنوان کرد

تولیدکنندگان کولر گازی نگران فروش هستند، نه تامین بازار دبیرکل انجمن صنایع لوازم خانگی ایران با بیان اینکه ظرفیت تولید کولر گازی در کشور پاسخگوی نیاز بازار است، گفت: در حال حاضر کمبودی در بازار وجود ندارد، اما کاهش قدرت خرید خانوارها، بازار تجهیزات سرمایشی را با رکود مواجه کرده است. نسرین اوجاقی در گفت‌وگو با ایسنا، با تشریح وضعیت تولید کولر گازی در کشور اظهار کرد: در سال‌های اخیر ظرفیت تولید کولر گازی در کشور رشد داشته و امروز بخش قابل توجهی از نیاز بازار توسط تولیدکنندگان داخلی تامین و در صنعت لوازم خانگی ایران در حوزه تولید انواع کولرهای گازی سرمایه‌گذاری مناسبی صورت گرفته است.

وی با بیان اینکه کولر گازی مشمول ممنوعیت واردات نیست، افزود: برای این کالا کد تعرفه وارداتی تعریف شده و بخشی از نیاز بازار از طریق واردات رسمی تامین می‌شود و علاوه بر این، بخشی از کالا نیز از مسیرهایی مانند کولبری وارد بازار می‌شود که خارج از شبکه رسمی واردات است.

دبیرکل انجمن صنایع لوازم خانگی ایران با اشاره به وضعیت بازار در فصل اوج فروش تجهیزات سرمایشی، تصریح کرد: با وجود قرار داشتن در فصل اوج مصرف و فروش کولرهای گازی اما متأسفانه بازار با رکود جدی روبرو است؛ چراکه کاهش قدرت خرید خانوارها و خارج شدن کالاهای بادوام از سبد مصرفی بسیاری از مردم باعث شده فروش کولرهای گازی و حتی سایر تجهیزات سرمایشی با افت محسوسی همراه شود.

اوجاقی ادامه داد: برخلاف تصور عمومی، نه تنها کمبودی در بازار وجود ندارد، بلکه بخش قابل توجهی از تولیدات داخلی هنوز به فروش نرسیده و در انبار تولیدکنندگان باقی مانده به طوریکه مهم‌ترین چالش امروز تولیدکنندگان، کمبود تقاضای مصرف است. وی با اشاره به مشکلات پیش روی تولیدکنندگان گفت: رکود بازار، کاهش توان خرید مصرف‌کنندگان و افزایش هزینه‌های تولید موجب شده که واحدهای تولیدی با وجود آمادگی برای افزایش تولید، با مشکل فروش مواجه باشند و مواردی مانند تامین سرمایه در گردش، نوسانات نرخ ارز و دشواری تامین برخی مواد اولیه و قطعات نیز از دیگر چالش‌های این صنعت است و در چنین شرایطی، حفظ تولید و اشتغال نیازمند ثبات در سیاست‌های اقتصادی و حمایت از تقاضای مصرف‌کنندگان است.

این دبیرکل انجمن صنایع لوازم خانگی ایران درباره احتمال کمبود یا افزایش قیمت کولر گازی در تابستان نیز اظهار کرد: در شرایط فعلی هیچ نگرانی بابت کمبود کالا در بازار وجود ندارد چراکه ظرفیت تولید داخلی مناسب است و علاوه بر آن واردات رسمی نیز انجام می‌شود، بنابراین از نظر تامین کالا مشکلی مشاهده نمی‌شود. اوجاقی افزود: برخلاف سال‌های گذشته، بازار تابستان‌های امسال نیز تحت تاثیر رکود قرار دارد و افزایش فصلی تقاضا نتوانسته رونق قابل توجهی ایجاد کند و به همین دلیل، تولیدکنندگان بیش از آنکه نگران تامین بازار باشند، نغدغه فروش محصولات تولیدشده را دارند. وی در پایان با اشاره به اقدامات دولت برای توسعه تجهیزات کم‌مصرف گفت: یکی از مهم‌ترین برنامه‌های این دولت در حوزه تجهیزات سرمایشی، اجرای طرح ساتبا برای جایگزینی موتورهای قدیمی کولرهای آبی با موتورهای کم‌مصرف BLDC است که این طرح با هدف کاهش مصرف برق، مدیریت بار شبکه در فصل تابستان و ارتقای بهره‌وری انرژی در حال اجراست و در مراحل مختلف برای تعویض موتور کولرهای آبی برنامه‌ریزی شده که فرصت مناسبی برای توسعه تولید تجهیزات و موتورهای کم‌مصرف در داخل کشور ایجاد می‌کند و می‌تواند به ارتقای فناوری و توان تولیدکنندگان داخلی نیز کمک کند.

اولین قطار هیدروژنی هند راه‌اندازی شد

هند روز جمعه اولین قطار هیدروژنی خود را راه‌اندازی کرد و به گروه کوچکی از کشورهای آزمایش‌کننده این فناوری پیوست که در تلاش برای کربن‌زدایی از حمل و نقل ریلی و کاهش وابستگی به سوخت‌های فسیلی هستند. به گزارش ایسنا، این پروژه بخشی از یک تلاش گسترده برای نوسازی یکی از بزرگ‌ترین شبکه‌های ریلی جهان و در عین حال کاهش انتشار کربن است. این قطار ۱۰ واگنی در مسیری ۸۹ کیلومتری بین جیند و سوننپات در ایالت شمالی هاریانا هند حرکت می‌کند و با یک سیستم پیش‌ران پیل سوختی هیدروژنی ۱۲۰۰ کیلوواتی کار می‌کند. مقامات این سیستم را به عنوان قدرتمندترین سیستم برای یک قطار در جهان توصیف کردند. قطارهای هیدروژنی از پیل‌های سوختی برای تولید برق با ترکیب هیدروژن و اکسیژن استفاده می‌کنند و فقط آب و بخار منتشر می‌کنند، نازندرا مودی، نخست وزیر هند که سفر افتتاحیه را آغاز کرد، در پستی در شبکه‌های اجتماعی گفت: این یک روز بسیار مهم در مسیر هند منکی به خود و توسعه پایدار است. وزارت راه آهن هند اعلام کرد که این قطار «کاملاً در هند توسعه یافته است»، اما مقامات ارشد به خبرنگاران گفتند که برخی از اجزای اصلی، از جمله پیل‌های سوختی، وارداتی بوده‌اند. این وزارتخانه همچنین بزرگ‌ترین مرکز ذخیره‌سازی و سوخت‌گیری هیدروژن ریلی کشور در جیند را با ظرفیت حدود ۳۰۰۰ کیلوگرم، برای «پشتیبانی از عملیات قطارهای هیدروژنی» افتتاح کرد. به گفته یک مقام ارشد راه آهن، این پروژه آزمایشی حدود ۱۲ میلیون دلار هزینه داشته است و اذعان کرد به طور قابل توجهی ترانزیت از خدمات متعارف مشابه است. با این حال، او گفت که انتظار می‌رود با تکامل این فناوری، هزینه‌ها کاهش یابد. با راه‌اندازی این قطار، هند به کشورهایی مانند آلمان، ژاپن، چین و آمریکا می‌پیوندد که قطارهای هیدروژنی را آزمایشی یا بهره‌داری می‌کنند. راه‌آهن هند از زمان اولین قطار بخار مسافربری که در سال ۱۸۵۳ از بمبئی حرکت کرد، دستخوش تحول بزرگی شده است. دهلی نو در سال‌های اخیر، میلیاردها دلار سرمایه‌گذاری با هدف ارتقاء زیرساخت‌ها، بهبود ایمنی و گسترش ظرفیت انجام داده است. داده‌های رسمی نشان می‌دهد که این شبکه گسترده در سال گذشته، ۲.۴۱ میلیارد مسافر و ۱۶۷ میلیارد تن بار را جابجا کرده است. بر اساس گزارش خبرگزاری فرانسه، هند همچنین قطارهای «وانده بهارات» (Vande Bharat) طراحی شده در داخل کشور را معرفی کرده است که می‌توانند به سرعت ۱۸۰ کیلومتر در ساعت برسند. در عین حال، این کشور در حال ساخت اولین خط ریلی پرسرعت خود با استفاده از فناوری شینگانسن ژاپن است. مقامات انتظار دارند این قطار سریع‌السیر که برای حرکت تا سرعت ۳۲۰ کیلومتر در ساعت طراحی شده است، در سال ۲۰۲۷ در اولین بخش خود سرویس‌دهی خود را آغاز کند.

فرشاد مومنی با استناد به گزارش دفتر اقتصاد کلان سازمان برنامه و بودجه، ضمن انتقاد از سیاست‌های اقتصادی چند دهه اخیر، گفت: ایران در فاصله سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۴۰۴ به تومی‌ترین اقتصاد منطقه تبدیل شده و در عین حال از نظر رشد اقتصادی نیز در میان ۱۵ کشور منطقه رتبه چهاردهم را به خود اختصاص داده است.

به گزارش ایسنا، دکتر فرشاد مومنی – اقتصاددان – در نشست «واکوی تجربه سندن چشم‌انداز ۱۴۰۴ و دلالت‌های آن برای شرایط کنونی اقتصاد ملی» که در موسسه مطالعات دین و اقتصاد برگزار شد، با اشاره به انتشار گزارش ویژه‌ای از دفتر اقتصاد کلان سازمان برنامه در خرداد ۱۴۰۵ با عنوان «فرصت‌های احیای اقتصاد ایران پس از بحران»، اظهار کرد: این گزارش بر اساس این فرض تهیه شده بود که آتش‌بسی که میان متجوزان آمریکایی و اسرائیلی و ایران برقرار شده، آتش‌بسی است که می‌توان به صورت نسبتاً پایدار روی آن حساب کرد. در این گزارش، با ارائه یک سلسله اطلاعات بسیار قابل اعتنا و با اتکا به مجموعه‌ای از مفروضات، ادعا شده که اگر این صلح باقی بماند، فرصتی استثنایی فراهم خواهد شد تا اقتصاد به‌غایت نابسامان و بحران‌زده ایران سامان یابد، اینکه در شرایط نرمال انتظار داشته باشیم اقتصاد بهتر عمل کند، حرفی است که هر صاحب خردی با هر سطحی از دانش و تجربه مطرح می‌کند؛ اما در این سند نکات بسیار قابل اعتنایی وجود دارد.

وی حیاتی‌ترین بخشی این گزارش را مباحثی دانست که در آن درباره کارنامه سندن چشم‌انداز ارائه شده و افزود: پیش از این، مرکز پژوهش‌های مجلس و برخی نهادهای دیگر نیز به صورت جسته و گریخته ارزیابی‌هایی در این زمینه انجام داده بودند، اما در این گزارش، به عنوان مقدمه‌ای برای ورود به بحث اصلی یعنی برجسته کردن فرصت‌های احیای اقتصاد ایران، راهکارهایی مطرح شده که دقیقاً مهم‌ترین عوامل فروپاشی اقتصاد ایران در سال‌های پس از جنگ تحمیلی هشت‌ساله بوده‌اند.

رئیس موسسه مطالعات دین و اقتصاد گفت: این گزارش از این نظر روایت صریح و عربانی را مطرح می‌کند که بخش قابل اعتنایی از بدنه کارشناسی پشتیبان دولت، چنین تصور می‌کند که اگر به سمت آزادسازی، خصوصی‌سازی و شوک‌های قیمتی بیشتر حرکت کنیم، راه نجات کشور فراهم خواهد شد. اکنون به جنبه نامشعار سطح بنیه یادگیری در تجربه‌های بیش از ۳۷ سال گذشته وارد نمی‌شوم. موضوع اصلی بحث من، نکات بسیار قابل اعتنایی است که در این گزارش درباره کارنامه اقتصاد ایران در دوره‌ای مطرح شده که قرار بوده در سال ۱۴۰۴ به اهداف مشخصی برسیم.

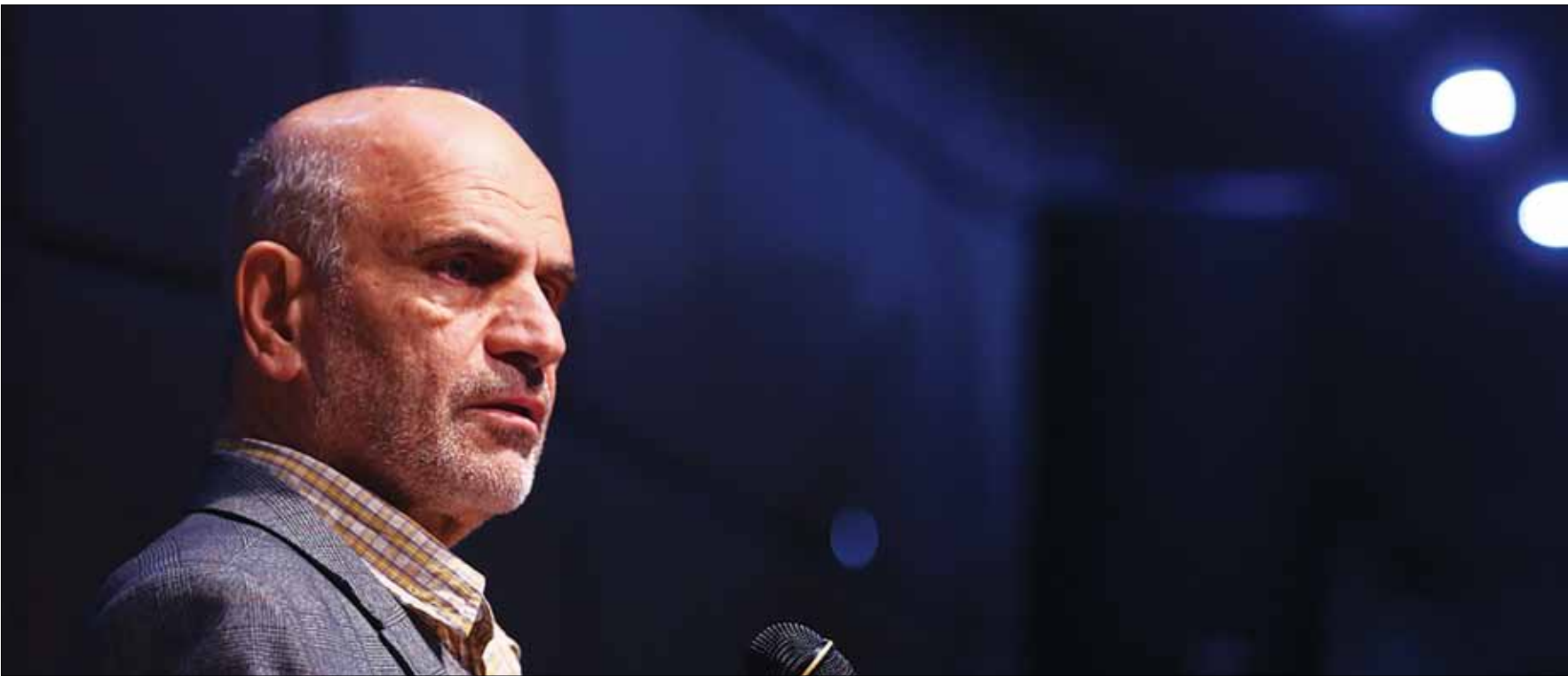
مومنی ادامه داد: داده‌هایی که در این گزارش ارائه شده، بسیار قابل اعتناست. تمرکز من بر داده‌هایی است که در صفحات ۲ تا ۷ گزارش آمده و به طور مشخص به دوره ۱۳۸۴ به بعد مربوط می‌شود. بر اساس آنچه در گزارش مطرح شده، نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه در اردیبهشت ۱۴۰۴ از ۸۳ درصد هم عبور کرده و تصریح شده که این بالاترین رکورد نرخ تورم نقطه‌ای در دوره پس از انقلاب است. بنابراین، راهکارهایی که امروز دوباره به مدیریت اقتصادی و مدیریت کلان کشور توصیه می‌شود، بنا بر تصریحات همین گزارش، یکی از نتایجش ثبت بالاترین رکورد تاریخی تورم نقطه‌ای بوده است. نکته دوم که به نظر من بسیار حائز اهمیت و مایه عبرت‌آموزی است، این است که گزارش می‌گوید در زمستان ۱۴۰۴، جمعیت غیرشاغل در سن فعالیت به بالاترین رکورد تاریخی خود، هم پیش و هم پس از انقلاب، رسیده است. یعنی کارنامه سیاست‌های اقتصادی حاکم بر کشور این بوده که از یک سو تورم به بالاترین سطح تاریخی خود رسیده و از سوی دیگر، اندازه بخشی از جمعیت در سن فعالیت که هیچ نقشی در تولید ملی ندارند نیز به بالاترین رکورد تاریخی خود رسیده است.

وی تأکید کرد: یعنی در اثر اجرای مجموعه سیاست‌هایی که از سال ۱۳۶۸ آغاز شد و از سال ۱۳۸۴ به اعتبار جهش قیمت نفت ابعاد تازه‌ای پیدا کرد، در شرایطی که رکوردهای تاریخی واردات کشور درنور دیده شد و بی‌سابقه‌ترین و پرتعدادترین شوک‌های قیمتی نیز به قیمت‌های کلیدی وارد شد، برآیند این سیاست‌ها گسترش شاخص فلاکت در اقتصاد و جامعه ایران بوده است.

نسخه‌های تکراری، اقتصاد را به رکوردی تاریخی در تورم رساند
استاد گروه برنامه‌ریزی و توسعه اقتصادی دانشگاه علامه طباطبایی، ادامه داد: اگر روزی قرار باشد اوضاع و احوال ایران بر مبنای خرد، دانایی و یادگیری از تجربه‌های زیسته اداره شود و این یادگیری بر فراز منافع مافیها و گروه‌های غیرمولد جدی گرفته شود، باید توجه داشت که سیاست‌هایی که در گزارش منتشرشده از سوی سازمان برنامه در خرداد ۱۴۰۵ به عنوان راه‌حل مطرح شده‌اند، بنا به اذعان خود این گزارش، موجب شکل‌گیری شرایطی شده‌اند که بالاترین نرخ تورم نقطه‌ای تاریخ پس از انقلاب در آن ثبت شده است. اگر داده‌های سال ۱۴۰۴ را نیز اضافه کنیم، حتی رکورد تاریخی تورم سالانه نیز در همین سال شکسته شده و نرخ تورم نقطه‌ای از آنچه در اردیبهشت ۱۴۰۴ ذکر شده نیز فراتر رفته است.

«واکوی تجربه سندن چشم‌انداز ۱۴۰۴ و دلالت‌های آن برای اقتصاد»

فرشاد مومنی: عبور از پیامدهای جنگ بدون اصلاح سیاست‌های اقتصادی ممکن نیست

شرایط «نه جنگ، نه صلح» فرسایش اقتصاد ایران را تشدید می‌کند

مومنی گفت: امیدوارم مشاوران امین، صادق و صاحب صلاحیت، این واقعیت را به مسئولان عالی کشور منتقل کنند که آنچه برنامه تبدیل ساختاری در ایران پدید آورده، دقیقاً بستری فراهم کرده که متجوزان آمریکایی و اسرائیلی به ایده فروپاشی از درون در ایران دل ببندند. شرایط «نه جنگ، نه صلح» و در عین حال «هم جنگ و هم صلح» که بر کشور تحمیل شده، در خدمت همان فرسایش داخلی است و از این رو نظام تصمیم‌گیری کشور باید هرچه سریع‌تر به بلوغ لازم در عرصه قاعده‌گذاری‌های اساسی دست یابد.

او افزود: برخی از متفکران بزرگ توسعه این وضعیت را به راه رفتن روی سر به جای راه رفتن روی پا تشبیه می‌کنند. آنها هشدار می‌دهند که اگر نظام قاعده‌گذاری‌های اساسی کشور پشت به تولید فناوریانه و رو به مافیاپروری و غیرمولدپروری داشته باشد، باید منتظر ناپایداری ذاتی و دائمی در نظم اقتصادی و اجتماعی بود. این موضوع را عجم‌اوغلو و رایبنسون نیز در کتاب «چرا ملت‌ها شکست می‌خورند» مطرح کرده‌اند. متفکران دیگری نیز ارزیابی‌های آسیب شناسانه دقیق‌تری ارائه کرده‌اند. برای مثال داگلاس نورث در کتاب «نهاده‌ا، تغییرات نهادی و عملکرد اقتصادی» که ترجمه فارسی آن در سال ۱۳۷۸ منتشر شده، در صفحه ۱۳۲ تصریح می‌کند هنگامی که نهادهای مستقر به جای تشویق فعالیت‌های مولد، انگیزه‌های کار ثمربخش و تولید فناوریانه را تضعیف و زمینه رشد فعالیت‌های غیرمولد را فراهم می‌کنند، پیامدهای آن بسیار فراتر از حوزه اقتصاد خواهد بود.

رئیس موسسه مطالعات دین و اقتصاد گفت: همین مسئله درباره مناسبات به‌شدت مسئله‌دار در حوزه سیاست‌گذاری تجارت خارجی نیز مطرح است. وقتی با مشوق‌های غیرقابل باور، خام‌فروشی را تحت عنوان صادرات غیرنفتی تشویق می‌کنیم و در مقابل، بنگاه‌های تولیدی دارای توان فناوریانه و متعدد به منافع ملی را تحت فشار قرار می‌دهیم، امکان نجات اقتصاد کشور وجود نخواهد داشت. اگر این روند ادامه پیدا کند، رفع ناهنجاری‌های اجتماعی نیز ناممکن خواهد بود. در کشوری که برای تشویق ازدواج ده‌ها مشوق مختلف طراحی شده، مرکز آمار ایران در گزارش اخیر خود نشان داده است که در فاصله سال‌های ۱۳۶۰ تا ۱۴۰۴، در حالی که نرخ ازدواج تغییر محسوسی نداشته، نرخ طلاق حدود ۶۰ برابر شده است.

وی ادامه داد: این مسئله ابعاد متعدد دیگری نیز دارد. در هفته‌های اخیر مقامات قضایی کشور بارها اعلام کرده‌اند که در برخی مناطق، بیش از سه‌چهارم پرونده‌های قضایی ریشه در فقر و نابرابری ناشی از سیاست‌گذاری‌های اقتصادی و اجتماعی دارد. سیاست‌های تجاری، پولی، مالی، صنعتی و ارزی کشور نیازمند بازنگری بنیادی هستند. تا زمانی که این ریل ادامه داشته باشد، انتظار بهبود پایدار و چشمگیر اقتصاد، انتظاری غیرمنطقی خواهد بود. اگر اراده‌ای برای مهار مافیها و اصلاح این مناسبات شکل بگیرد و درک شود که این ساختارها علاوه بر ایجاد فلاکت اقتصادی و اجتماعی، امنیت ملی کشور را نیز تهدید می‌کنند، می‌توان امیدوار بود که شرایط تغییر کند. باید ساختار نهادی کشور به مشوق تولید تبدیل شود.

نیازمند ارتقای سطح آگاهی درباره الزامات تقویت بنیه تولید ملی هستیم

مومنی همچنین در بخش دیگری از سخنان خود با اشاره به سلطه بخش مالی بر تولید اظهار کرد: ما نیازمند ارتقای سطح آگاهی درباره الزامات تقویت تولید ملی هستیم. در یکی از جلسات اخیر، گزارشی درباره سلطه بخش مالی بر اقتصاد تولیدی ایران ارائه شد که نشان می‌داد سهمی که با عناوین مختلف اما با ماهیت ربوی از تولیدکنندگان مطالبه می‌شود، هیچ تناسبی با الزامات افزایش سرمایه‌گذاری مولد ندارد. به همین دلیل است که با وجود هشدارهای مکرر در سال‌های گذشته، همچنان در شرایطی قرار داریم که میزان سرمایه‌گذاری سالانه دولت و بخش خصوصی حتی توان جبران استهلاک سرمایه موجود را نیز ندارد؛ موضوعی که به اندازه کافی درباره وضعیت نامناسب ساختار انگیزشی اقتصاد ایران هشدار می‌دهد.

این اقتصاددان با اشاره به اظهارات برخی صاحب‌نظران حوزه صنعت گفت: سیاست‌های صنعتی ایران نیز همانند سیاست‌های پولی، مالی و تجاری در موارد متعددی برخلاف منافع توسعه ملی عمل می‌کنند. در حالی که یکی از مهم‌ترین معیارهای سیاست‌گذاری صنعتی توجه به زنجیره‌های تولید، اقتصاد مقیاس و حرکت به سمت تولید انبوه است، تصمیمات موجود مسیر دیگری را طی می‌کنند.

او ادامه داد: بر اساس مبانی نظری، تجربه‌های بین‌المللی و تجربه اقتصاد سیاسی ایران پس از انقلاب، می‌توان با اطمینان گفت منابع انسانی و مادی ایران به اندازه‌ای است که اگر این جهت‌گیری‌ها اصلاح شود، امکان تدوین و اجرای برنامه‌ها و اسناد چشم‌انداز واقع‌بینانه و باکیفیت وجود خواهد داشت. در آن صورت دیگر نیازی نیست مسئولان از بیان میزان تحقق تعهدات خود در قالب اسناد بالادستی احساس شرمندگی کنند، بلکه می‌توان با افتخار روند تحقق اهداف را مشاهده کرد.

ایین اقتصاددان گفت: درس بزرگ دیگر این گزارش آن است که به موازات گسترش ابعاد فرسایشی، فقرزا، نابرابرکننده و بحران‌ساز تورم، نزدیک به دو سوم کل جمعیت در سن فعالیت به بالاترین سطح تاریخی خود رسیده‌اند؛ یعنی تقریباً دو سوم جمعیت در سن فعالیت کشور هیچ نقشی در تولید ملی ندارند. در صفحه ۵ گزارش تصریح شده که جمعیت شاغل ایران در زمستان ۱۴۰۳ به حدود ۲۴ میلیون ۸۲۲ هزار نفر رسیده، در حالی که جمعیت آن بخش از افراد در سن فعالیت که هیچ نقشی در تولید ملی ندارند از ۴۱ میلیون و ۳۳۰ هزار نفر عبور کرده است. به این ترتیب، ما در سال ۱۴۰۴ به بالاترین قله تاریخی نرخ فلاکت رسیده‌ایم.

مومنی اظهار کرد: نکته قابل اعتنای دیگر گزارش، این است که نقش اصلی در بروز این شرایط را به تحریرها نسبت می‌دهد و معتقد است تحریرها در کنار جهش‌های پرشمار نرخ ارز بیشترین قدرت را برای این وضعیت دارند. در حالی که همه کسانی که مسائل اقتصاد ایران را دنبال می‌کنند می‌دانند، به‌ویژه با استناد به کتاب ارزشمند دکتر عباس شاکری با عنوان «تاریخ‌نگاری اقتصاد ایران در دوره ۱۳۴۰ تا ۱۳۶۰»، اسناد رسمی نشان می‌دهد که نقش تحریرها به هیچ‌وجه قابل مقایسه با نقش شوک‌درمانی، میدان پیدا کردن بانک‌های خصوصی در اقتصاد ایران، سیاست‌های تجاری ضدتوسعه‌ای و در مرتبه بعد، کسری‌های فزاینده مالی دولت نیست.

بر اساس گزارش سازمان برنامه، میانگین تورم ایران بیش از سه برابر کشورهای منطقه است

مومنی با بیان اینکه اگر بخش حیاتی این گزارش به درستی درک شود، می‌تواند زمینه‌ساز یک وفاق ملی واقعی برای خروج از شرایط کنونی و چرخه‌های بازتولیدکننده توسعه‌نیافتگی در ایران باشد، یادآورشد: گزارش تصریح می‌کند که با معیار سندن چشم‌انداز، با نوعی واژگونگی در رتبه‌های مورد انتظار مواجه شده‌ایم؛ یعنی در حوزه‌هایی که قرار بود ایران رتبه نخست را کسب کند، اکنون یا رتبه آخر را دارد یا ماقبل آخر است. برای مثال، در گزارش تصریح شده که ایران در فاصله سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۴۰۴ عنوان تورمی‌ترین اقتصاد منطقه چشم‌انداز را به خود اختصاص داده است. در حالی که متوسط نرخ تورم در این منطقه طی این دوره ۲۱ ساله حدود ۷.۴ درصد بوده، میانگین تورم ایران به ۲۳.۸ درصد رسیده است. هرچه به سال‌های اخیر نزدیک‌تر می‌شویم، قفل‌شدگی اقتصاد ایران در تورم‌های دو رقمی نیز افزایش یافته است؛ به گونه‌ای که از دامنه ۲۰ تا ۲۹ درصد در دهه ۱۳۸۰ به دامنه حدود ۴۰ درصد در سال‌های اخیر رسیده‌ایم.

مومنی اظهار کرد: شاخص دیگر، متوسط رشد اقتصادی است. در صفحه ۶ گزارش آمده که ایران از میان ۱۵ کشور منطقه، در فاصله سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۴۰۴ از نظر رشد اقتصادی رتبه ۱۴ به دست آورده است. برای درک بهتر پیامدهای این رشد اندک و نوسانی، کافی است به این نکته توجه کنیم که طبق صفحه ۷ گزارش، تولید سرانه ایران در سال ۲۰۲۴ به حدود ۵۱۹۰ دلار رسیده، در حالی که متوسط تولید سرانه منطقه از ۱۸ هزار دلار فراتر رفته است. حتی در برخی کشورهای منطقه که از نظر ساختاری قابل مقایسه با ایران نیستند، تولید سرانه از ۷۶ هزار دلار نیز عبور کرده است.

او با بیان اینکه متفکران بزرگ توسعه معتقدند اگر کشوری به تولید فناوریانه پشت کند و بیشترین فشارها را بر بخش‌های مولد و بیشترین امتیازات را به بخش‌های غیرمولد اعطا کند، رفتارهای اقتصادی و اجتماعی آن جامعه واژگونه خواهد شد، افزود: برخی از متفکران توسعه می‌گویند چنین جوامعی به جای آنکه روی دو پا راه بروند، روی سر خود راه می‌روند.

رئیس موسسه مطالعات دین و اقتصاد با بیان اینکه اگر نظام قاعده‌گذاری کشور پشت به تولید فناوریانه و رو به مافیاپروری و غیرمولدپروری داشته باشد، باید انتظار ناپایداری ذاتی و دائمی در نظم اقتصادی و اجتماعی را داشت. به دیدگاه‌های داگلاس نورث در کتاب «نهاده‌ا، تغییرات نهادی و عملکرد اقتصادی» اشاره کرد و گفت: نورث در صفحه ۱۳۲ این کتاب تأکید می‌کند که هنگامی که نهادهای مستقر به جای تشویق فعالیت‌های مولد، انگیزه‌های کار ثمربخش و تولید فناوریانه را تضعیف و زمینه رشد فعالیت‌های غیرمولد را فراهم می‌کنند، پیامدهای آن بسیار فراتر از اقتصاد خواهد بود.

اقتصاد ایران به تغییر بنیادی و سیستمی نیاز دارد

این اقتصاددان ادامه داد: به اعتقاد نورث، در چنین شرایطی از منظر اجتماعی، عقلانیت دینی و اخلاق حسنه جای خود را به تعصب‌های مذهبی می‌دهد و از منظر اقتصادی نیز به جای مشارکت مولد، اقتصاد صدقه‌ای و مناسبات مبتنی بر وابستگی شکل می‌گیرد. بنابراین، کلید فهم ناهنجاری‌هایی که در گزارش سازمان برنامه به آنها اشاره شده، این است که در چارچوب برنامه تبدیل ساختاری، تولید از صرفه افتاده و انگیزه‌های سرمایه‌گذاری مولد جای خود را به انگیزه‌های سوداگرانه، ربوی و واردات‌محور داده است. نظام تصمیم‌گیری اقتصادی کشور به یک تغییر بنیادی و سیستمی نیاز دارد و باید ریل اداره اقتصاد ملی به صورت اساسی تغییر کند.

